BIULETYN KOWIEŃSKI
WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3

Nr. Wilno, dnia 27 czerwca 1930 roku. 286.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

---oooO§Oooo---

§

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"L i e t u v o s Ž i n i o s" o s t o s u n k a c h z Ł o t w ą.

"Lietuvos Žinios" Nr.138 z dn.21.VI.1930 r.Art.p.t."W sprawie stosunków z Łotwą". Streszczenie:

Dotychczas stosunki nasze z Łotwą nie są uregulowane. Z Polską, którą wielu z nas uważa z a największego wroga, zawarliśmy układ o linji administracyjnej. Tem samem nienawistnym Polakom rząd p.Voldemarasa zaproponował zawarcie układu handlowego w postaci legalizacji towarów polskich. Z Łotwą zaś układu handlowego nie mamy aż dotąd. Czy to nie curiosum.

Nie od rzeczy też jeden z uczestników konferencji gospodarczej państw bałtyckich zauważył, że dyplomatów łatwiej jest zawrzeć układ z Nikaraguą, Hondurasem, Japonją, z któremi nie posiada się żadnych interesów, niż poruszyć z miejsca kwestję stosunków litewsko-łotewskich. Układu handlowego z Łotwą nie posiadamy. Oba państwa dzieli mur chiński w postaci wiz. W dziedzinach kulturalnej, politycznej i gospodarczej również niezrozumiała i niczem nieusprawiedliwiona stagnacja. Tymczasem życie idzie własną drogą i stosunki między Litwinami a Łotyszami coraz się zacieśniają, o czem świadczą najlepiej liczne wycieczki łotewskie do Kowna podczas wystawy rolniczo-przemysłowej.-

"M u s u R y t o j u s" o z w i ą z k u p a ń s t w b a ł t y c k i c h.

"Musu Rytojus" Nr.26 z dn.27.VI.1930 r.Art.p.t."W sprawie związku państw bałtyckich". Streszczenie:

Ostatnio odbył się w Kownie szereg zjazdów przedstawicieli różnych organizacyj społecznych państw bałtyckich, na których wyrażono wiele pięknych myśli o zbliżeniu państw bałtyckich. Związek państw bałtyckich nie jest czemś nowem. Oddawna już o tem mówiono, chcąc utworzyć go z trzech państw: Litwy, Łotwy i Estonji, na przeszkodzie jednak stanęła Polska, która od początku zaczęła prowadzić agitację, aby i ona weszła do tego związku. Estonja, a częściowo i Łotwa, znacznie poddała się tej agitacji.

A więc w największym stopniu szkodzi utworzeniu się związku państw bałtyckich opanowana przez wpływy polskie Estonja. Prezydent Estonji, zatrzymując się w Wilnie, jeszcze bardziej oddalił od nas Estonję. Tymczasem z Łotwą ustalają się u nas coraz bardziej przyjazne stosunki. W kwestji wileńskiej zachowuje się ona neutralnie i nie podaje się polskim wpływom. Oprócz tego Łotwa nie akceptuje propolskiej polityki Estonji i ostatnio stosunki łotewsko-estońskie jakgdyby nieco się oziębiły.

W ten sposób związek trzech państw narazie jest niemożliwy ze względu na intrygi Polski, która koniecznie chce trafić do związku. Tymczasem nietylko z powodu zagrabienia Wilna, lecz i ze względu na wiele zagarniętych ziem obcych, nieporozumienie z największymi swymi sąsiadami - Rosją i Niemcami - i łatwą możność rozpoczęcia z kimkolwiek wojny, - Polska nie nadaje się do ziwązku państw bałtyckich. Dla małych państw, jak Litwa, Łotwa czy Estonja, towarzystwo takich awanturników, jak Polacy, jest nieodpowiednie.

Ponieważ związek trzech państw bałtyckich narazie jest niemożliwy, pozostaje nam jedynie zbliżenie z Łotwą. Został już utworzony związek prasowy łotewsko-litewski. Od prasy zaś przeważnie będzie zależał związek narodów i państw. Należy przypuszczać, że wcześniej czy później i Estonja zbudzi się z polskiej hypnozy i zobaczy, iż państwa bałtyckie nie mają co robić z Polską.-

P r o f . V o l d e m a r a s o s y t u a c j i n a W s c h o - d z i e .

Dnia 19-go b.m. ukazał się pierwszy numer tygodniowego pisma "Tautiszkos Kelas" pod redakcją A. Szylejki. W myśl anonsu, poprzedzającego ukazanie się pisma i opiewającego, iż pismo obiecał zasilać swemi artykułami prof.Voldemaras, na pierwszem miejscu został zamieszczony jego artykuł p.t."Drogi losu". Autor artykułu przeprowadza myśl, iż likwidacja skutków wojny na Zachodzie dobiega już końca i że wobec tego punkt ciężkości likwidacji skutków wojny przeniesie się na Wschód. Autor nie wątpi, iż w wyniku powyższego zjawiska Polska utraci korytarz na rzecz Niemiec. Niewątpliwem jest jednak również, iż Polska otrzyma za to rekompensatę i to w kierunku państw bałtyckich.

Jeśli - pisze prof.Voldemaras - Litwa podczas reformowania Europy Wschodniej okazałaby się organizmem chorym, państwem nietylko nierządnem, lecz nawet bez nadziei na zaprowadzenie ładu, niechybnie przypadłaby Polakom, jako rekompensata. Nieraz poważniejsi działacze polscy zdradzali się z tem, że popełnili błąd, zagarniając Wilno. Gdyby Wilno pozostawiono Litwinom, dzisiaj cała Litwa trafiłaby w ich ręce. Przecież wówczas mieliby więcej środków do demoralizowania Litwinów.

Dalej autor przeprowadza myśl, iż Polacy w ciągu dziesięciu zgórą lat przekonali się, że najlepszą bronią przeciwko Litwie nie są ani"peowiacy"ani"pleczkajtisowcy", lecz robota wywrotowa wewnątrz samego organizmu państwowego. Z tem zaś, zdaniem autora, może walczyć jedynie społeczeństwo dobrze zorganizowane.

W końcu artykułu autor oświadcza, że decydujący moment na Wschodzie już się zbliża i Litwa ma zaledwie parę lat dla należytego przygotowania się do niego.-

W k o ł a c h d y p l o m a t y c z n y c h . Duński chargé d'affaires p. Biling, który przebywał w Kownie około 8 i pół lat, w tych dniach opuszcza Litwę. Zostaje on mianowanyposłem duńskim w krajach bałkańskich ze stałą siedzibą w Belgradzie.-

Szef kancelarji przedstawicielstwa litewskiego w państwach bałtyckich F.Stony został odwołany i opuszcza Helsingfors. Na jego miejsce został zamianowany L.Kozma.-

U d z i a ł L i t w y w k o n g r e s i e w e t e r y n a r y j - n y m . Dnia 4 - 9 sierpnia w Londynie odbędzie się 11-sty międzynarodowy kongres weterynaryjny, w którym weźmie również udział Litwa. Poseł litewski w Anglji Bizauskas został zaproszony do honorowego komitetu kongresu i zaproszenie przyjął. Delegatem Litwy na kongresie będzie inspektor weterynarji Jankauskas.-

U d z i a ł L i t w y w m i ę d z y n a r o d o w y m k o n g r e - s i e k r y m i n o l o g ó w . W końcu sierpnia odbędzie się w Pradze międzynarodowy kongres kryminologów. Jako delegaci Litwy, udadzą się na kongres wiceprokurator najwyższego Trybunału Żałkauskas i inspektor dla spraw więziennictwa przy Ministerstwie Sprawiedliwości Grablauskas.-

L i k w i d a c j a k o n s u l a t u f r a n c u s k i e g o w K o w n i e . Z dn.1 lipca r.b. zostajezlikwidowany konsulat francuski w Kownie. Na jego miejsce zostanie utworzone odpowiednie biuro przy poselstwie francuskiem. Pozatem wyznaczony został nowy francuski attaché handlowy na trzy państwa bałtyckie p.Depret. Na zlikwidowane stanowisko konsula zostanie mianowany sekretarz poselstwa.-

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

Sytuacja gospodarcza w Litwie w związku z niemieckiemi zarządzeniami celnemi w ujęciu "Osteuropa Maint".

"Osteuropa Maint" stwierdza, iż wprowadzenie w życie niemieckich ceł agrarnycg grozi Litwie poważnem przesileniem gospodarczem. Przed wprowadzeniem niemieckich ceł wwozowych Litwa mogła bez przeszkody wwozić do Niemiec bydło, mięso i produkty mleczne. W ten sposób litewski bilans handlowy kształtował się bardzo czynnie. Po wprowadzeniu niemieckich ceł agrarnych wywóz do Niemiec znacznie upadł. Kwiecień wykazuje już pasywę bilansu handlowego w wysokości 1,1 milj.lt. i należy się spodziewać, iż pasywa jeszcze bardziej wzrosną. Jak bardzo częściowe zamknięcie niemieckiego rynku zbytu wpływa na życie gospodarcze Litwy, widać już z tego, iż kraj Kłajpedzki, który dotychczas w małym ruchu granicznym dostarczał Niemcom od 30 do 35 tys. litrów mleka po cenie 10 fenigów za litr, obecnie wywozi do Niemiec siódmą część tej ilości i po cenie od 4 do 5 fenigów. Podobnie niekorzystnie kształtuje się obecnie eksport trzody chlewnej do Niemiec. Jak dotąd, możliwem było używać zbywających niewywożonych ilości zboża przeważnie na karmę dla trzody, ponieważ Niemcy płaciły za nie wysokie ceny, obecnie to się nie opłaca, gdyż jest brak zbytu, przynoszącego zyski. W związku z tem, rolnik litewski mimo pomyślnych widoków na urodzaj i mimo pomyślnego rozwoju gospodarki hodowlanej i mleczarskiej opanowany jest obawą o przyszłość. Ciężka sytuacja rolnictwa w tak wybitnie rolniczym kraju, jak Litwa, z konieczności musi wpłynąć na przemysł i handel, ponieważ zredukowana siła nabywcza ludności rolniczej bardzo oddziaływa na zdolność zbytu dla handlu i przemysłu.

Następnie w życiu gospodarczem Litwy daje się zaobserwować ogólny ruch za zespoleniem przemysłu i handlu wwozowego, które ma na celu ustalenie cen wszystkich towarów. Dzięki tej syndykalizacji, ceny poważnie się podniosły, ponieważ zdrowej konkurencji prawie całkiem niema. Podwyższenie cen wyrobów przemysłowych przy bardzo niskich cenach wyrobów rolniczych musi doprowadzić do tego, iż rolnictwo nie będzie już miało możliwości pokrycia swej niezbędnej potrzeby towarów.

Staje się to jasnem z porównania następujących cen. Centnar żyta kosztuje w Litwie obecnie 15 lt. Wieśniak może więc centnar żyta zamienić na następujące towary: 100 zwykłych cegieł, 16 klg. benzyny, 115 klg. cementu, 2 cnt. niegaszonego wapna, 1 płytę żelaza lanego średniej wielkości, 1/3 m. materjału na odzienie, 27 klg. nafty, 1/3 pary obuwia, 1,5 rolek tektury dachowej Nr.2, 2,5 cnt. węgli kowalskich, 13 klg. igieł, 35 klg. żelaza sztabowego, 14,5 klg. cukru lub 10 podków. Ponieważ widoki na urodzaj są pomyślne, należy się spodziewać dalszego spadku cen, skutkiem czego to ustosunkowanie stanie się jeszcze bardziej niekorzystnem. Zdaniem różnych ekonomistów, litewskie życie gospodarcze stoi wobec poważnego przesilenia, które rząd powinien zwalczać w drodze energicznych zarządzeń.-

Projekt obniżenia stopy procentowej w bankach prywatnych. W ubiegłym tygodniu w Kownie odbyło się kilka narad przedstawicieli miejscowych prywatnych instytucyj kredytowych celem rozważenia sprawy obniżenia stopy procentowej. W toku narad tych wyłonił się projekt umowy między bankami, która jednak jeszcze ostatecznie nie została podpisana, istnieją bowiem pewne różnice w zapatrywaniach co do jej szczegółów.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Zjazd Związku miast i miasteczek Litwy. Dnia 21-go czerwca został otwarty w Kownie zjazd delegatów Związku miast i miasteczek Litwy. Obrady zjazdu zagaił prezes Związku burmistrz kowieński J.Wilejszys, który w swem przemówieniu zaznaczył, iż obecny zjazd, zwołany po dwuletniej przerwie, za główne swe zadanie powinien uważać wyrażenie swej opinji o projekcie nowej ustawy o samorządach. Po ukostytuowaniu się prezydjum zjazdu serdeczne pozdrowienia wygłosili delegaci Łotwy i Estonji. Delegat Łotwy podniósł wielkie znaczenie nowej ustawy o samorządach, która otworzy nowe podstawy dla rozwoju miast i miasteczek Litwy. Pozatem mówca zaznaczył, iż rząd łotewski również przygotował projekt nowej ustawy o samorządach, który został już w dwóch czytaniach przyjęty przez sejm. Godnym zaznaczenia jest fakt, że rząd w swymprojekcie uwzględnił postulaty Związku miast i miasteczek Łotwy. Wyczerpujące sprawozdanie z działalności zarządu Związku w okresie od 1928 do 1930 r. wygłosił p.Kubilus. Zaznaczył on, że zarząd Związku poświęcił wiele uwagi i czasu opracowaniu statutu miejskiego Banku Hipotecznego i miejskich kas oszczędnościowych. Oba projekty statutów są już opracowane. Miejski Bank Hipoteczny ma być oparty na zasadach towarzystwa akcyjnego, kasy oszczędnościowe mają być tworzone przez poszczególne miasta, które biorą na siebie całkowitą odpowiedzialność za egzystencję i rozwój. Przy zakładaniu miejskiego Banku Hipotecznego Związek ma zapewniony kredyt od rządu z sum, które jako pożyczkę wpłaci do skarbu państwa szwedzki trust zapałczany.

Dosyć pilną sprawą, poruszoną przez zarząd Związku, było opracowanie ustawy o municypalizacji kinematografów. Litwa w tym względzie pragnie pójść za przykładem Norwegji, która już w 1910 roku wprowadziła u siebie ustawę, dającą wyłącznie prawa na otwieranie kinematografów. Samorządy mają z tego obszerny dochód, czysty zysk bowiem sięga 25.24 % od całkowitego obrotu.

W wyniku krótkiej wymiany zdań, zgromadzenie przyjęto dwie rezolucje: jedną, zalecającą, aby Związek miast i miasteczek Litwy dążył do utworzenia Miejskiego Banku Hipotecznego, i drugą, zalecającą, aby samorządy miejskie dążyły do utworzenia miejskich kas oszczędnościowych. Z kolei zjazd przystąpił do rozważania projektu zmiany ustawy o samorządach. Ponieważ jednak okazało się, iż przedłożony projekt nie jest projektem rządowym, lecz jedynie opracowanym przez burmistrza Kowna, zjazd uchwalił tego projektu nie rozpatrywać. Uchwalono następnie, aby Związek miast i miasteczek Litwy wziął udział w konferencji przedstawicieli samorządów miejskich państw bałtyckich w Talinie dnia 15 września oraz aby zorganizował wycieczkę do Finlandji.. Na tem, po wyborze nowych władz Związku, obrady zjazdu zostały zakończone.-

Sprawa o przeciwpolskie ekscesy. W tych dniach sędzia pokoju zapoznał się ze sprawą o przeciwpolskiej demonstracji. Sędzia postanowił zwrócić się do organizacyj polskich z zapytaniem co do powództwa cywilnego, które wystawiły. O ile organizacje zażądają ściągnięcia od oskarżonych odszkodowania za straty, wówczas sędzia pokoju przekaże sprawę sądowi okręgowemu, albowiem rozważanie wielkich powództw cywilnych wykracza poza kompetencje sądu pokoju.-

Dokoła sprawy Wilkickisa. Dochodzenie w sprawie Wilkickisa, oskarżonego o szpiegostwo na rzecz Polski, dobiegło już końca i sprawa została w tych dniach przekazana prokuraturze sądu wojennego.-

Kongres ateitininków. Odbył się w Kownie kongres ateitininków przy udziale 2.115 osób, w tem 206 pełnomocnych delegatów i 1.909 gości.-